

ויעש את שמן המשחה קדש ואת קטרת הסמים טהור – שם משמואל לשבת ויקהל

שמות לו, כט: ויעש את שמן המשחה קדש ואת קטרת הסמים טהור מעשה רקח.

שמות פרק ל

(כג) ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור חמש מאות וקנמן בשם מחציתו חמשים ומאתים וקנה בשם חמשים ומאתים:

(כד) וקדה חמש מאות בשקל הקדש ושמן זית הין:

(כה) ועשית אתו שמן משחת קדש רקח מרקחת מעשה רקח שמן משחת קדש יהיה:

...

(לד) ויאמר ה' אל משה קח לך סמים נטף ושחלת וחלבנה סמים ולבנה זכה בד בבד יהיה:

(לה) ועשית אתה קטרת רקח מעשה רקח ממלח טהור קדש:

שם משמואל ויקהל - שנת תרע"ג

ויעש את שמן המשחה קדש ואת קטרת הסמים טהור מעשה רקח (שמות לו, כט).

יש להתבונן למה מיחס שמן המשחה לקודש, וקטורת הסמים לטהור לבד, והרי שניהם היו צריכין להיות טהורין ובשניהם כתיב קודש, שגם בקטורת כתיב (שמות ל, לה) ממלח טהור קדש, ופירש רש"י (שם ד"ה ממלח טהור קדש) <ממולח יהיה> וטהור יהיה וקדש יהיה:

ונראה דהנה בש"ס סוטה אהא דטהרה בטלה טעם וריח רב הונא אשכח תומרתא דחינונותא שקלה כרכה בסודרא אתא רבה בריה א"ל מורחנא ריחה דחינונותא שקלה כרכה בטודרא אתא רבה בריה א"ל מורחנא ריחא דחינונותא אמר ליה בני טהרה יש בדך.¹ והטעם דריח תלוי בטהרה, יש לומר על פי דברי הש"ס עירובין (כא ע"ב) דרש רבא מה דכתיב הדודאים נתנו ריח (שיה"ש ז, יד) - אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא, ובודאי מה דנקיט בחורי ישראל היינו משום שבעודם בימי הבחרות יצר הרע של חטאים רודף אחריהם והם מתגברין עליו, ובכח יצר הרע זה עודם מתתקפים בעבודת ה', ובזה הם מתקנין את יצר הרע ומטהרין אותו ומכניסין אותו לקדושה, ומקיימים <ואהבת את ה' אלקיך> בכל לבבך (דברים ו, ה) בשני יצריך, ביצר טוב וביצר רע,² וזה הנקרא טהרה שמטהר את היצר הרע, וזה מעלה ריח לפני ה' יתברך, וכמו שברוחניות, כן נמי גורם חיזוק חוש הריח גם בגשמיות:

ובזה יש לפרש ענין קטורת שהוא לריח, דהנה בש"ס בבא קמא מאי בשמים וזנים רבי שמואל בר נחמני אומר שכל המריח בהם בא לידי זימה,³ והנה הקטרת קטורת שהיא מיני בשמים בפנים לשמים היא דוגמא לזה, שמתקנת את יצר הרע ומטהרת אותו ומכניסותו לקדושה, ובודאי פעל זה בצד מה בכל כלל ישראל לטהר את יצר הרע שבלבבם, על כן נקראת קטרת הסמים טהור, כי ידוע ששם טהור מונח על היותו טמא מקודם, כאמרם ז"ל (יבמות ע"ד ע"ב) וטהרה מכלל שהיא טמאה מקודם הבאת הקרבן:⁴

והנה שמן המשחה אין נכנס בו מגוף הבשמים כלום אלא קולט הריח לבד, והוא רומז לשכל נבדל, כי שמן הוא חכמה וקולט הריח בד העולה מהבשמים, והוא עוד יותר במעלה, והוא כעין שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קט, כב) ולבי חלל בקרבך ואמרו ז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) שהרגו ליצר הרע,⁵ ורק הריח שנתהווה ממנו נקלט בקדושה, על כן שמן המשחה מתיחס לקודש שהיא חכמה נבדלת, וקטורת הסמים לטהור:

1 **בבלי סוטה מט ע"א:** תניא ר"ש בן אלעזר אומר טהרה <שפסקה מישאלל> בטלה טעם וריח <טעם הפיחות וריחם שמתוך שהיו טהורים ונהגין בטרה אף הקב"ה מטהר פיחותיהן מריח רע ומטעם רע>, מעשר ביטל שומן דגן. רב הונא אשכח תומרתא דחינוניתא <שמניה ויש זה ליה טוב ומין תמיים הוא לעמון> שקלה כרכה בסודריה. אתא רבה בריה, אמר ליה מורחנא ריחא דחינוניתא אמר ליה בני טהרה יש בדך <לפיכך מריחה לך ולא בטל הריח מאללך> יהבה ניהליה...

2 **משנה ברכות ט, ה;** תוספתא ברכות ו, יא; **ספרי ואתחנן ז:** בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב ויצר רע.

3 **דבה"ב טז, יג-יד:** וישפב אסא עם אבתיו וימת בשנת ארבעים ואחת למלכו. ויקברהו בקברתיו אשר כרה לו בעיר דויד וישפיהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים מרקחים במרקחת מעשה וישרפו לו שרפה גדולה עד למאד; **בבלי בבא קמא טז ע"ב:** ויקברוהו בקברותיו אשר כרה לו בעיר דוד וישכיבוהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים. מאי בשמים וזנים? רבי אלעזר אמר: זיני זיני <מיני מיני בשמים הרבה כמתרגמין למינהו לזוהי ובראשית א>. ר' שמואל בר נחמני אמר: בשמים שכל המריח בהן בא לידי זימה.

4 **בבלי יבמות עד ע"ב:** רבא אמר... אמר קרא ויכפר עליה הפהו וטהרה (ויקרא יב, ח) מכלל שהיא טמאה...

5 **ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה, ד' סז ע"ב:** אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד אלא וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא ולבי חלל בקרבך.

ויעש את שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מִעֲשֵׂה רֶקֶח (שמות לז, כט).

ויש להתבונן למה חלקן הכתוב ואמר בזה קודש ובה טהור, שהרי בקטורת מפורש (שמות ל, לה) ממולח טהור קודש, וברש"י ממולח יהיה וטהור יהיה וקודש יהיה, והיה יכול לכלול שניהם כאחד שמן המשחה וקטורת הסמים טהור וקודש.

ונראה שאף דבמעשה שתי המעלות בכל אחד, מכל מקום הכוונה זה לקודש וזה לטהור. והיינו דהנה ההפרש שבין קודש לטהור פירש הראב"ד (בהקדמת ספר בעל הנפש) שקודש הוא במחשבה וטהור הוא במעשה, ומייתי לה מהא דכתיב (איוב י"ז) וטהר ידים. ויש לומר עוד דהנה ידוע ההפרש בין קודש לקדוש, דבזוהר הקדוש דקודש היא מלה בגרמיה, וקדוש הוא המשכה מקודש. ועל כן יש לומר דקודש הוא שמעלה את הדבר שנתקדש ומגביהו לשרשו. ונראה שזהו ענין שמן המשחה דכתיב (שמות ל' כ"ה) שמן משחת קודש שמקדש את הנמשח ומעלהו ומגביהו להיות ראוי לקודש. ואפילו בגשמיות הוא מגביהו למעלה כבמדרש רבא (ויקרא סוף פ' כ"ו) הא למדת שאפילו יהא אדם קצר ונתמנה מלך נעשה ארוך כל כך למה שבשעה שנמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו. אך טהור הוא ענין נקיון שמנקה מהפסולת והסיגים כמו זהב טהור שפירושו מנוקה מסיגים, ואינו מגביה את הנטהר למעלה אלא כמו שהוא למטה תבדל ותפרד ממנו הפסולת. והנה קטורת איתא בזוהר הקדוש שמעביר זינין בישין. ויש לומר דכמו בגשמיות שמעביר ריח רע, כן הוא ברוחניות. ועל כן קטורת עוצרת את המגפה רחמנא ליצלן שהוא ענין התפשטות כחות רעים. ויש לומר עוד דקטורת הוא לשון קישור, והיינו דאפילו בשעה שהאדם הוא במוחין דקטנות ואינו מוגבה בדרכי ה' נמי על כל פנים יהיה מקושר, ואפילו רוח המושל זה יצר הרע מלך זקן וכסיל יעלה עליך, מקומך אל תנת, וזו היתה פעולת הקטורת בישראל, וזהו יסוד הכל, וקטורת קודמת לנרות, שאף בעוד לא האיר אור השכל מכל מקום יהיה מקושר כנ"ל. ובאמת ששני הפירושים הם ענין אחד, דכמסת שמעביר כחות רעים מהאדם, לעומתו הוא נעשה מקושר, כי עצם הנפש נמשכת לשרשה, אלא שהכחות הרעים עומדים לשטן עלי דרכה ובהעברת הכחות הרעים הוא ממילא מקושר למעלה. ולפי האמור מובן ששמן המשחה שהכוונה להגביה את הנמשח למעלה מתיחס לקודש, וקטורת שהכוונה לנקות את האדם בעודו למטה או להעביר את הכחות הרעים מכלל העולם ולטהר את האויר מתיחס לטהור. ולפי האמור יש לפרש הא דפרה אדומה שהשתמשו חז"ל בשני הלשונות, טהרה וקדושה, לשון טהרה מצינו להם שאמרו ז"ל (ריש יומא) בהפרש פרישתו של כהן גדול ביום הכפורים פרישתו לקדושה, ולפרה אדומה פרישתו לטהרה, ומצינו להם שנתנת האפר נקראת קידוש, והשתמשו הרבה במסכת פרה בלשון קידוש, דהנה ענין פרה שהוא לטהר ולהסיר ולסלק הטומאה מתיחס לזה לשון טהור, אך אמרנו במאמר הראשון שלגודל הכח של טומאת מת אי אפשר לסלקו עד שמגביהין את הנטהר עד שיהא נשפע משער הני', כמו שדברנו בזה באריכות, וזה הענין מתיחס לקודש כנ"ל:

ויש לומר דקטורת נמי אף דמתיחסת לטהור כנ"ל מכל מקום הרי כתיב בה ממולח טהור קודש, ופירש"י טהור יהיה וקודש יהיה, היינו אף דעיקרה מתיחס לטהור כמו שכתוב (שמות ל"ז כ"ט) קטרת הסמים טהור, והטעם שהוא לסלק הפסולת בעודו למטה, מ"מ ענין הקישור שבו כנ"ל אף שאמרנו לעיל שהוא מתיחס לטהור משום שהוא לפי מסת הנקיון, מ"מ אחר הקישור שוב נמשך ונגבה למעלה ע"י חבל הכוסף ובשביל זה מתיחס נמי לקודש:

ויעש את שמן המשחה קודש ואת קטורת הסמים טהור מעשה רוקח. ויש להבין דאידי ואידי קודש ואידי ואידי טהור וכמ"ש בקטורת להדיא ממולח טהור קודש, וברש"י טהור יהיה וקודש יהיה:

ונראה לפרש עפ"י דברי המדרש (ויק"ר סוף פ' כ"ו) וילבש שאול את דוד מדיו וכתוב בשאול משכמו ומעלה גבוה מכל העם כיון שהלבישו בגדיו וראה שעשויון לו וכו' הא למדת שאפ"י יהא אדם קצר ונתמנה מלך נעשה ארוך כל כך למה שבשעה שנמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו אמר דוד בשמן המשחה שנמשחתי בו אני שמח שנא' לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטח. ונראה שזהו מפני שנעשה כבריה חדשה ונהפך ממה שהיה בתחילה ועל כן נשתנה גם הגוף. ומובן מאחר שכן הוא בגשמיות על אחת כמה וכמה שכן הוא ברוחניות ונהפך חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא. ועל כן הבשר אף שבה לעולם בתערובות טוב ורע וכמו שכתוב (תהלים נ"א) ובחטא יחמתיני אמי נמי ישכון לבטח, על כן שמן המשחה נקרא קודש שהוא מלה בגרמיה, יש בו כח זה לפעול מדת אתהפכא, ונחשב כאלו אין כאן צד הרע כלל. אך קטורת היא מלשון קישור שמקשרת צד הטוב בשרשו, וממילא סטרא דרע נדחה משם, ועל כן עוצרת המגפה ומכל מקום נחשב שעדיין במציאות אלא דאתכפיא והנה זה נקרא טהור וכמו טהרת הטמאים שהטומאה פורחת ממנו, אבל אין לומר שנהפך אלא דאתכפיא. ומעתה הכתוב מבואר:

ויעש את שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר – שם משמואל לשבת ויקהל – דף למורה

שמות לו, כט: ויעש את שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מֵעֵשֶׂה רֶקֶח.

שמות פרק ל

(כג) וְאֵתָה קֹחַ לָךְ בְּשָׂמִים רֹאשׁ מֵרֶדְדֹר חֲמֹשׁ מֵאוֹת וְקִנְיָן בְּשֵׁם מִחְצִיתוֹ חֲמִשִּׁים וּמְאֵתִים וּקְנָה בְשֵׁם חֲמִשִּׁים וּמְאֵתִים:

(כד) וְקֹדֶה חֲמֹשׁ מֵאוֹת בְּשִׁקְלֵי הַקֹּדֶשׁ וְשִׁמֹן זֵיתֵי הַיָּיִן:

(כה) וְעֵשִׂיתָ אֹתוֹ שִׁמֹן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ רֶקֶח מְרֻקָחַת מֵעֵשֶׂה רֶקֶח שִׁמֹן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ יִהְיֶה:

...

(לד) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה קֹחַ לָךְ סַמִּים נְטָף וְשִׁחֲלֵת וְחִלְבֵּנָה סַמִּים וּלְבָנָה זָכָה בַד בְּבַד יִהְיֶה:

(לה) וְעֵשִׂיתָ אֹתָהּ קְטֹרֶת רֶקֶח מֵעֵשֶׂה רוֹקֵחַ מִמֶּלֶח טָהוֹר קֹדֶשׁ:

שם משמואל ויקהל - שנת תרע"ג

⬅ טהרה - הקטורת - מיני בשמים בפנים לשמים שמתקנת את יצה"ר ומכניסה לקדושה

טהרה ⬅ רגישות של חוש הריח ריח בשמים

⬅ טומאה - בשמים וזנים - שכל המריח בהם בא לידי זימה

ויעש את שְׁמֹן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מֵעֵשֶׂה רֶקֶח (שמות לו, כט).

יש להתבונן למה מיחס שמן המשחה לקודש, וקטורת הסמים לטהור לבד, והרי שניהם היו צריכין להיות טהורין ובשניהם כתיב קודש, שגם בקטורת כתיב (שמות ל, לה) מִמֶּלֶח טָהוֹר קֹדֶשׁ, ופירש רש"י (שם ד"ה ממלח טהור קדש) <ממולח יהיה> וטהור יהיה וקדש יהיה:

ונראה דהנה בש"ס סוטה אהא דטהרה בטלה טעם וריח רב הונא אשכח תומריתא דחינונותא שקלה כרכה בסודרא אתא רבה בריה א"ל מורחנא ריחא דחינונותא אמר ליה בני טהרה יש בדך¹. והטעם דריח תלוי בטהרה, יש לומר על פי דברי הש"ס עירובין (כא ע"ב) דרש רבא מה דכתיב הדודאים נְתַנו ריח (שיה"ש ז, יד) - אלו בחורי ישראל שלא טעמו טעם חטא, ובודאי מה דנקיט בחורי ישראל היינו משום שבעודם בימי הבחרות יצר הרע של חטאים רודף אחריהם והם מתגברין עליו, ובכח יצר הרע זה עודם מתתקפים בעבודת ה', ובזה הם מתקנין את יצר הרע ומטהרין אותו ומכניסין אותו לקדושה, ומקיימים <וְאֵתָהּ אֵת ה' אֶלְקֵיךָ> בְּכָל לְבָבְךָ (דברים ו, ה) בְּשִׁנֵי יְצָרֶיךָ, בְּיָצֵר טוֹב וּבְיָצֵר רָע², וזה הנקרא טהרה שמטהר את היצר הרע, וזה מעלה ריח לפני ה' יתברך, וכמו שברוחניות, כן נמי גורם חיזוק חוש הריח גם בגשמיות:

ובזה יש לפרש ענין קטורת שהוא לריח, דהנה בש"ס בבא קמא מאי בשמים וזנים רבי שמואל בר נחמני אומר שכל המריח בהם בא לידי זימה³, והנה הקטורת קטורת שהיא מיני בשמים בפנים לשמים היא דוגמא לזה, שמתקנת את יצר הרע ומטהרת אותו ומכניסו לקדושה, ובודאי פעל זה בצד מה בכל כלל ישראל לטהר את יצר הרע שבלבם, על כן נקראת קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר, כי ידוע ששם טהור מונח על היותו טמא מקודם, כאמרם ז"ל (יבמות ע"ד ע"ב) וְטָהַר מְכַלל שְׂמֵה טַמְאָה מְקוֹדֵם הַבָּאֵת הַקָּרֵבן⁴:

והנה שמן המשחה אין נכנס בו מגוף הבשמים כלום אלא קולט הריח לבד, והוא רומז לשכל נבדל, כי שמן הוא חכמה וקולט הריח בד העולה מהבשמים, והוא עוד יותר במעלה, והוא כעין שאמר דוד המלך עליו השלום (תהלים קט, כב) וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי וַאֲמַרוּ ז"ל (ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) שהרגו ליצר הרע⁵, ורק הריח שנתהווה ממנו נקלט בקדושה, על כן שמן המשחה המשחה מתיחס לקודש שהיא חכמה נבדלת, וקטורת הסמים לטהור:

1 **בבלי סוטה מט ע"א**: תניא ר"ש בן אלעזר אומר טהרה <שפסקה מישאלל> בטלה טעם וריח <טעם הפיחות וריחם שמתוך שהיו טהורים ונהגין בטהרה אף הקב"ה מטהר פיחותיהן מריח רע ומטעם רע>, מעשר ביטל שומן דגן. רב הונא אשכח תומריתא דחינוניתא <שמינה ויש בה ליה טוב ומין תמיים הוא לעלמן> שקלה כרכה בסודריה. אתא רבה בריה, אמר ליה מורחנא ריחא דחינוניתא אמר ליה בני טהרה יש בדך <לפיכך מריחה לך ולא בטל הריח מאללך> יהבה ניהליה...

2 **משנה ברכות ט, ה**; **תוספתא ברכות ו, יא**; **ספרי ואתחנן ז**: בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב ויצר רע.

3 **דבתי"ב טז, יג-יד**: וישפב אָסָא עם אַבְתָּיו וַיָּמַת בְּשֵׁנַת אַרְבָּעִים וְאַחַת לְמִלְכּוֹ. וַיִּקְבְּרוּהוּ בְּקִבְרָתוֹ אֲשֶׁר כָּרָה לוֹ בְּעִיר דְּוִיד וַיִּשְׁכְּבֵהוּ בְּמִשְׁכָּב אֲשֶׁר מָלֵא בְּשָׂמִים וְזָנִים מְרֻקָחִים בְּמִרְקָחַת מֵעֵשֶׂה וַיִּשְׁרְפוּ לוֹ שָׂרְפָה גְדוּלָה עַד לְמָאֵד; **בבלי בבא קמא טז ע"ב**: ויקברוהו בקברותיו אשר כרה לו בעיר דוד וישכיבוהו במשכב אשר מלא בשמים וזנים. מאי בשמים וזנים? רבי אלעזר אמר: זיני זיני <מיני מיני בשמים הרבה כמתרגמינן למינהו לזוהי וכלאשית לז>. ר' שמואל בר נחמני אמר: בשמים שכל המריח בהן בא לידי זימה.

4 **בבלי יבמות עד ע"ב**: רבא אמר... אמר קרא וְכַפֵּר עָלֶיהָ חֶהָן וְטָהַרְהָ (ויקרא יב, ח) מכלל שהיא טמאה...

5 **ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה**, ד"ס ע"ב: אברהם אבינו עשה יצר הרע טוב דכתיב ומצאת את לבבו נאמן לפניך. אמר רבי אחא והפסיד אלא וכרות עמו הברית והחסד וגומר. אבל דוד לא היה יכול לעמוד בו והרגו בלבבו. מאי טעמא וְלִבִּי חָלַל בְּקִרְבִּי.

ויעש את שמן המשחה קדוש ואת קטורת הסמים טהור מעשה רקח (שמות לז, כט).

ויש להתבונן למה חלקן הכתוב ואמר בזה קודש ובה טהור, שהרי בקטורת מפורש (שמות ל, לה) ממולח טהור קודש, וברש"י ממולח יהיה וטהור יהיה וקודש יהיה, והיה יכול לכלול שניהם כאחד שמן המשחה וקטורת הסמים טהור וקודש.

ונראה שאף דבמעשה שתי המעלות בכל אחד, מכל מקום הכוונה זה לקודש וזה לטהור. והיינו דהנה ההפרש שבין קודש לטהור פירש הראב"ד (בהקדמת ספר בעל הנפש) שקודש הוא במחשבה וטהור הוא במעשה, ומייתי לה מהא דכתיב (איוב י"ז) וטהר ידים. ויש לומר עוד דהנה ידוע ההפרש בין קודש לקדוש, דבזוהר הקדוש דקודש היא מלה בגרמיה, וקדוש הוא המשכה מקודש. ועל כן יש לומר דקודש הוא שמעלה את הדבר שנתקדש ומגביהו לשרשו. ונראה שזהו ענין שמן המשחה דכתיב (שמות ל' כ"ה) שמן משחת קודש שמקדש את הנמשח ומעלהו ומגביהו להיות ראוי לקודש. ואפילו בגשמיות הוא מגביהו למעלה כבמדרש רבא (ויקרא סוף פ' כ"ו) הא למדת שאפילו יהא אדם קצר ונתמנה מלך נעשה ארוך כל כך למה שבשעה שנמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו. אך טהור הוא ענין נקיין שמנקה מהפסולת והסיגים כמו זהב טהור שפירושו מנוקה מסיגים, ואינו מגביה את הנטהר למעלה אלא כמו שהוא למטה תבדל ותפרד ממנו הפסולת. והנה קטורת איתא בזוהר הקדוש שמעביר זינין בישין. ויש לומר דכמו בגשמיות שמעביר ריח רע, כך הוא ברוחניות. ועל כן קטורת עוצרת את המגפה רחמנא ליצלן שהוא ענין התפשטות כחות רעים. ויש לומר עוד דקטורת הוא לשון קישור, והיינו דאפילו בשעה שהאדם הוא במוחין דקטנות ואינו מוגבה בדרכי ה' נמי על כל פנים יהיה מקושר, ואפילו רוח המושל זה יצר הרע מלך זקן וכסיל יעלה עליך, מקומך אל תנת, וזו היתה פעולת הקטורת בישראל, וזהו יסוד הכל, וקטורת קודמת לנרות, שאף בעוד לא האיר אור השכל מכל מקום יהיה מקושר כנ"ל. ובאמת ששני הפירושים הם ענין אחד, דכמסת שמעביר כחות רעים מהאדם, לעומתו הוא נעשה מקושר, כי עצם הנפש נמשכת לשרשה, אלא שהכחות הרעים עומדים לשטן עלי דרכה ובהעברת הכחות הרעים הוא ממילא מקושר למעלה. ולפי האמור מובן ששמן המשחה שהכוונה להגביה את הנמשח למעלה מתיחס לקודש, וקטורת שהכוונה לנקות את האדם בעודו למטה או להעביר את הכחות הרעים מכלל העולם ולטהר את האויר מתיחס לטהור. ולפי האמור יש לפרש הא דפרה אדומה שהשתמשו חז"ל בשני הלשונות, טהרה וקדושה, לשון טהרה מצינו להם שאמרו ז"ל (ריש יומא) בהפרש פרישתו של כהן גדול ביום הכפורים פרישתו לקדושה, ולפרה אדומה פרישתו לטהרה, ומצינו להם שתינת האפר נקראת קידוש, והשתמשו הרבה במסכת פרה בלשון קידוש, דהנה ענין פרה שהוא לטהר ולהסיר ולסלק הטומאה מתיחס לזה לשון טהור, אך אמרנו במאמר הראשון שלגודל הכח של טומאת מת אי אפשר לסלקו עד שמגביהין את הנטהר עד שיהא נשפע משער הני, כמו שדברנו בזה באריכות, וזה הענין מתיחס לקודש כנ"ל:

ויש לומר דקטורת נמי אף דמתיחסת לטהור כנ"ל מכל מקום הרי כתיב בה ממולח טהור קודש, ופירש"י טהור יהיה וקודש יהיה, היינו אף דעיקרה מתיחס לטהור כמו שכתוב (שמות ל"ז כ"ט) קטרת הסמים טהור, והטעם שהוא לסלק הפסולת בעודו למטה, מ"מ ענין הקישור שבו כנ"ל אף שאמרנו לעיל שהוא מתיחס לטהור משום שהוא לפי מסת הנקיין, מ"מ אחר הקישור שוב נמשך ונגבה למעלה ע"י חבל הכוסף ובשביל זה מתיחס נמי לקודש:

שם משמואל ויקהל ושקלים - שנת תרע"ז

ויעש את שמן המשחה קודש ואת קטורת הסמים טהור מעשה רוקח. ויש להבין דאידי ואידי קודש ואידי ואידי טהור וכמ"ש בקטורת להדיא ממולח טהור קודש, וברש"י טהור יהיה וקודש יהיה:

ונראה לפרש עפ"י דברי המדרש (ויק"ר סוף פ' כ"ו) וילבש שאול את דוד מדיו וכתוב בשאול משכמו ומעלה גבוה מכל העם כיון שהלבישו בגדיו וראה שעשויון לו וכו' הא למדת שאפ"י יהא אדם קצר ונתמנה מלך נעשה ארוך כל כך למה שבשעה שנמשח בשמן המשחה נעשה משובח מכל אחיו אמר דוד בשמן המשחה שנמשחתי בו אני שמח שנא' לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכון לבטח. ונראה שזהו מפני שנעשה כבריה חדשה ונהפך ממה שהיה בתחילה ועל כן נשתנה גם הגוף. ומובן מאחר שכן הוא בגשמיות על אחת כמה וכמה שכן הוא ברוחניות ונהפך חשוכא לנהורא ומרירא למיתקא. ועל כן הברש אף שבא לעולם בתערובות טוב ורע וכמו שכתוב (תהלים נ"א) ובחטא יחמתני אמי נמי ישכון לבטח, על כן שמן המשחה נקרא קודש שהוא מלה בגרמיה, יש בו כח זה לפעול מדת אתהפכא, ונחשב כאלו אין כאן צד הרע כלל. אך קטורת היא מלשון קישור שמקשרת צד הטוב בשרשו, וממילא סטרא דרע נדחה משם, ועל כן עוצרת המגפה ומכל מקום נחשב שעדיין במציאות אלא דאתכפיא והנה זה נקרא טהור וכמו טהרת הטמאים שהטומאה פורחת ממנו, אבל אין לומר שנהפך אלא דאתכפיא. ומעתה הכתוב מבואר: